

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrt leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Maling-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Postavno delati — zmaga gotova.

(Izvir. dopis)

V Ljubljani in sploh na Kranjskem vršijo se volitve v kupčijsko in obrtniško zbornico. Ta zbornica ima velik pomen za Kranjsko. Ako je v svoji večini narodna, ima deželni zbor dva narodna poslanca več, in tudi v deželnem odboru prevlada ravno zaradi teh dveh deželnih poslancev narodna večina. Ako je pa kupčijska zbornica v večini nemškutarska, zgubi narodna stranka deželnega zbora dva poslanca, v deželni odbor pride en nemškutarski odbornik več, in ker je vselej deželni glavar iz nemškutarske manjšine zbran, zadobi deželni odbor nemškutarsko večino. To so stvari, ktere uplivajo na razvitek cele dežele. To vedo dobro nemškutarji ravno tako kakor Slovenci, zaradi tega hud boj pri volitvi. Da je vladi na tem ležeče v deželni zbor spraviti nemškutarsko večino in dosledno tudi v odbor, razvidi se posebno iz njenega postopanja pri teh volitvah. Akoravno §. 10. volilnega reda kupčijske zbornice o l. 1868 naravnost pravi, da mora volilne liste občinsko predstojništvo razdeliti med volilce, vendar ta posel opravljajo c. kr. uradi. Kak upljiv imajo c. kr. uradi, kedo tega ne ve. Nepostavnosti se godijo po vsih krajih naše dežele, ako jih pa objavimo v domačih listih, pa policija liste pograbi, zapečati in nam usta zamaši.

Kake nasledke bo imela ta volitev, ako tudi v obrtniškem oddelku zmagajo nemškutarji? Kedo zamore danes to preračunati? Brž ko ne bo kranjski deželni zbor

razpuščen in posledica temu bo strašno pritiskanje z vsemi pravičnimi in krivičnimi sredstvi prvo na prvotne volitve, in drugič na volitve poslancev. Tudi denarja ne bo manjkalo, saj so dovolili toliko tisuč dispositionsfondu. Morda pa še od drugod kak vir priteče. Uradniki, penzionisti, nemškutarji, nemčurski veliki posestniki, vsi ti ljudje bodo z vladno postavno pomočjo pritiskali in brž ko ne tudi zmagali. Ako se to vresniči, z Bogom narodni jezik iz uradov deželnemu odboru pripadajočih, z Bogom podpora narodnemu gledališču, z Bogom gojzdnarska in vinorejska šola, enako tudi nova šola na Dolenskem, ki se ima ravno ustanoviti. Vse to bo brezobzirna nemškutarska večina pustila hirati brez zdatne podpore, ker so ti zavodi narodni slovenski. Ako pa tudi te šole pusti in še novo kmetijsko šolo — če ne bo že prej — ustanovi, bo se pa le nemški, jezik moral gojiti, in tako pripravljati pot dem heiligen römischen Reiche deutscher Nation bis zur Adria. Kak upljiv bo vse to imelo na Slovence zunaj Kranjskega, vsak lahko zapopade. Na Štirnem se bo še bolj ponemčevalo, na Primorskem ponemčevalo in poitalijančevalo, Koroška je že tako skor zgubljena in konec vsega bo finis, pa ne — Polonije. Tako se zmaguje ako se postavno dela.

Dopisi.

V Gorici 2. jan. — V zadnjih dveh listih „Slovenčevih“ toži nek dopisnik iz Berd o silnem v nebovpijočem polasčevanju Beneških Slo-

vencev, katero od l. 1866 sem naglo i vspešno napreduje, ter pravi, da bode krasna njihova stran v zgornji Furlaniji kmalu prišla v oblast laškega moloha. V uradih, šolah šopiri se laščina, samo v svetih hramovih našel je zatočišče zatirani slov. jezik.

Ali kaj nam to pomaga, ko se ljudstvo, posebno mlada generacija sistematično polasčuje? Da se pa tudi mladim duhovnom vcepljava mladenost stud, do našega jezika — to nam spričuje sledeč faktum. Te dni je bil tukaj v Gorici nek beneški Slovenec, bogoslovec v drugem letu. Pravil je, da je v Videmskem semenišču (veliko in malo semenišče je skupaj) 14 slovenskih rejencev, pripravljajočih se na duhovski stan. In glej! v tem zavodu, ki je bajé edino od tamošnjega škofa odvisen, ne smejo slov. rejenci (NB. prihodnji duhovniki slov. ljudstva) niti besedice po slovensko govoriti, gorjé jim, ako bi imeli kakošno slov. knjigo. Ali oni bogoslovec je bil vendar tako pogumen, da je prišel v Gorico i da je vsaj skrivši sebi in tovarišem nekaj slov. knjižič nakupil.

Ali je to kristijanska ljubezen, omika, ali je to ona svoboda 19tega stoletja, da se narodom se silo iztrga iz neder eden najdražih zakladov človeških, dar Božji, dar jezika „neposredni, zmiselni izdih duše iz Boga prošle,“ kakor ga Šafarik imenuje?

Ah tužna žalost me obide, če se ozrem po slovanski domovini! Bismark, der Mann von Blut und Eisen, glavni zastopnik nemške, kulture, ponemčuje sistematično, silovito Poznanjske Poljake, da si svoje nemško cesarstvo po vsej Evropi razširi; zaslepljeni Magjari, hoteč se okrepiti se slovansko krvjo, zaduševajo v svojem divjem barbarizmu vsako iskro narodnosti, ki se

LISTEK.

ZA NOVO LETO.

[S. Gregorčič.]

(Konec)

Ah, vi zlati časi slovenske edinosti, proč ste proč! In z vami naša slava, naša nada in še več!

Od onega nesrečnega dné, ko se je začel razlegati po Slovenskem pusti krik: „Hie Welf, hie Waibling!“ „Ti klerikalec, ti liberaluh!“ — „Ti mračnjak, ti brezverec!“ — od onega črne-ga dneva kaj smo velikega in slavnega storili? Kaj Sloveniji, kaj narodu koristili in pridobili? Dajmo si račun s treznim, kupčijskim duhom! Kako stoji naš narodni „Soll und Haben?“

Začnimo! Na političnem polji — kake v-spehe imamo zaznamovati? Šole in uradnije so bile uže začele odpirati vrata Slovincu, ptujec se je korak za korakom iz njih umikal, našemu maternemu jeziku se je vedno bolj dajala čast in pravica. A sedaj po dolgem boji Slovencev proti Slovincu? Ko smo se med sabo bili in pobijali, nismo utegnili stati na straži proti zunanjemu

sovražniku; pridrl je tedaj čez mejo in v novo široko zaseda častno mesto, ki bi šlo po pravici samo slovenskemu sinu; germanizacija se zopet širi v šoli in v uradih. In ta germanizacija je plod našega prepira, sami smo si je krivi! Bodi nam to v podučilo: kedar penica svojega gnjezda ne čuva, prikrade se kukavica ter jej svoje jajce podloži, da mora vboga penica ta podložek pozneje rediti in gojiti kot svoje detice in to na veliko škodo svojih otrok.

In zedinjena Slovenija? Nosili smo jo nekedar na jeziku in zastavi, v srci in v glavi. Ona je bila naš uzor, prva in glavna točka slovenskega programa. Za njo smo govorili in pisali, sklicevali tabre in ondi iz tisoč in tisoč grl zahtevali od vlade vsaj upravno zedinbo vseh Slovencev. In danes kak grobni molk o tem! Ali je bila vsa naša navdušenost le umetalni oginj, ki živo in čarobno plamti, a naglo odgori? Očitati so nam to od vladine in sovražne strani, pa nij bilo tako. Navdušenost naša je bila sveta, srčna in iskrena, ali ah! „auch das Schöne muss sterben!“ Proč je! K večjemu, če pod popelom tli, v plamen se ne oživi. Ugasnil je tudi ta

sveti oginj, ko se je vnel pogubni požar s rdu in sovražtva med nami. Sedaj, ne samo da nismo sebrali Slovenije „dissecta membra“, da nismo zacelili njene razkosane obleke, — razrezali smo še njeno srcé! Popreje smo bili vsaj v duhu in srci edini, — in to je vendar prvo! — sedaj je minulo tudi to. Uboga Slovenija!

Imeli smo tabre, narodne shode pod milim nebom, kjer smo glasno razkrivali svoje rane, tožili s pevcem „Slavy dcere“: „že krivda se nam deje“; ondi smo se krepili in vtrjevali med-sobojno, se navduševali in spodbujevali k rodoljubju, požrtvovalnosti in vztrajnosti v borbi se sovragi! Vsak tabor je bil tisočglasen, vnebovpijoč protest proti storjenim nam krivicam. — Naj pa še sedaj kedó skliče kak tak „meeting“, kakoršne smo imeli! Ne more ga! In vsak lahko vé zakaj!

Tako bi lahko še govoril, kako se uže krči tudi število slovenskih poslancev in o marsičem; — toda kedó bi kopicil te žalostne obraze? Poglejmo raje na drugo polje, morda bo tamo kaj boljše.

Poprejšnja edinstvo v čitalnicah, ubrano

rodi med Slovaki, in kralj „Poštenovič“ včini po prvem ropu cerkvene države drugi Božji rop še slovenskim jezikom.

Aj ti slovanska lipa, koliko mladik i vej ti je zamorila britka slana, prišla iz tujih zemelj? „Kako rod za rodom gine, to povest je domovine! „Kdo pa je kriv, da tako umiramo — tuja sila? Nikakor ne!

„Izdajstvo, samoljubje in mehkota,
Trepét, plemén razpór, neskerb, slepota

Lastnost, s katero opicam smo v rodi;

Do vsega gnus, kar s tujstva k nam ne hodi:

To šiba naša je, ta nas stordila

V nesrečno ljudstvo — a ne tuja sila!

(Levstik.)

Da! naše samoljubje, posnemanje tujega, naš trepét, razpór, naša neskrbnost i slepota, to so glavni faktorji naše nesreče! Ako hočemo obstati, treba nam je čuti, delovati. Narodu smo vsi sluge. Sedaj smo v novem letu, odvrzimo vso malomarnost, oblecimo orožje delavnosti, poguma, omike, da si branimo svoj narod i jezik smrtne pogina.

Videnski slov. rejenci vzdihujejo po svojem maternem jeziku, po slov. knjigah — ali jim ne moremo pomagati? Hej rodoljubi, kje ste? Vi slov. duhovniki, ki imate veljavno besedo, boste li k tamu molčali? Ako so papeži dovolili sv. Cirilu i Metodu slov. liturgijo, bi ne mogel videnski škof v svojem semenišči dovoliti, da smejo slovenski rejenci svoj materni jezik gojiti?

V Solkanu 3. jan. — Vrhu nove zime, dragi mi prijatelj! pokazale so se tudi druge novosti v naši vasi in sicer dobre in slabe. — Tako imamo sedaj, se ve uže od davna, novo starešinstvo, a prav za prav ne novo, marveč staro potrjeno, kajti večina poprejšnjih možakov, se razume možakov narodnih, vnetih za blagor domovine, je bila tudi pri zadnej volitvi izvoljena, samo jednega moža, sposobnega za ta posel, kar močno obžalujem, so izpustili in sicer ne vem ali iz sovraštva ali iz nevednosti. Naj bo to iz prvega ali drugega vzroka, žalostno je zadosta; — posebno ko vidim, da so se vkrali nekateri nesposobni i sicer gledé narodnosti mlačneži ali še celó odpadniki od mile naše matere Slave, gledé občnega blagra malomarneži. Dragi moj! ali ni imel „Glas“ popolnoma prav, ko je v nekejštevilki vsakega domorodca

petje, lepe igre, sploh žive veselice — kam je šlo vse to? „Vse mrko, vse mrtvo!“ bi dejal pokojni Stanko Vraz. Čitalnice ena za drugo pospavajo, pomirajo, kaka še životari, redka živi. Nij čudo! Po deželi je slonela skoro vsaka čitalnica na 4—8 ramenih i tudi ta nijso bila ravno Atlantova. V prepiru se jih je dvoje ali čvetero odtegnilo, ostala so se pod težo zgrudila. Pa tudi kjer čitalnice stojé, kako življenje imajo? Večidel veden prepír, večna pravda in zdražba, da je zares prav „gemüthlich“. Politični in verski s tem nijmajo nikakega posla. Vse to pa, ker pri nas pojnovi nijso še jasni, ker ne znamo ločiti stvari od oseb in ker nas je strast ščinoma oslepila. — Ne moreš skoro ne na ulice ne v krčmo ne drugam, da bi bil varen pred insultu. To je sad strupenega semena! Poglejmo naprej! Na literarnem polji, ako smem prašati, kje so plodi slovenskih modric? Znanstvo, umetelnost, stopite naprej, pokažite vzvišene stvaritve svojega uma! Nij jih na dan! Zakaj?

in narodnjaka svaril, da naj ne voli niti obrtnikov niti kupčevalcev, niti prodajalcev, niti krčmarjev in družih možiceljev jednake barve v starešinstvo, češ, da ti niso samostojni, prosti; marveč, da so bolj odvisni od lastne koristi, od lastne dobičkarije. — Se vé, da to pravilo né velja brez izjeme, kajti tudi v teh stanovih se dobodo delavbi, narodni možaki — ki skrbé za blagor naroda; — ali žalibože prav po rekdo. In to je tudi gola resnica! Glej! uže večkrat je imelo naše starešinstvo sejo, in kakor iz gotovega, zanesljivega vira čujem, od vsih mož — (dobro, da jih je pičlo število) ali se priklati kedaj k seji ali ne, to jim je vse jedno. In tudi zakaj neki? Saj oni so „gospodje“, saj njim ne gre za občni blagor soseske, marveč samo za čast, kakor onemu podžupanu iz St. Mavra — (vulgo sedaj „podžupanu“) za „10 novcev“. Čestitati pa moram starešinstvu, da si je izbralo, ali bolje, da je zopet potrdilo prejšnega župana, kateri, da si tudi priprost posestnik, vendar skrbi i se trudi po svojej zmožnosti, da se vršé občinska opravila po mogočnosti v pravem redu. Upam, da bo ta možak, združen z drugimi narodnimi, marljivimi možaki vedno, pri vsakej priložnosti možaka se pokazal, posebno takrat, ko bi se napinjali vladni zastopniki znova sosesko v zadrego spravljati, bodi-si gledé narodnosti, bodi-si gledé drugih občinskih zadev. Upam in želim da bo novo starešinstvo tudi v novem letu tako korenjaško postopalo in se možato borilo za pravice naše občine, kakor prošla leta.

Iz Mirna 13. januarja. — V zadnej Soči g. dopisnik omenja tukajšnjih razmer glede uradovanja v županijski pisarnici. Ho! tem rečem i besedam bi bilo hitro konec s tem naj se postavi zmožni g. Pavletič za občinskega tajnika. Se ve da pri pičli plači — k večemu bi dobil kakih 200 gl., kar bi pa vsekako jako trdo bilo — bi ne mogel živeti i redno svojega posla opravljati. A dala bi se tako stvar vravnati, ko bi nam Slav. poštna direkcija na pomoč prišla ter omenjenemu posestniku tudi pošto izročila. Sedanji poštar nam ne vstreza, kajti niti besedice slovenskega ne ume, i vendar imamo pravico od poštnih uradov zahtevati, da slovensko uradujejo. G. župan slovenskemu uradovanju nij bil nikoli nasproti, temveč on srčno želi; da se stvari v redu rešujejo, srčno želi vstrezati našim tirjatvam. Da se to do sedaj nij godilo, krivo

„Inter arma Musae silent“. V boj, v bratomorni boj je šel tudi učenjak in umetnik, nekateri zavoljo nesrečnega razpóra v srci krvaveč molči, — leposlovno in znanstveno polje pa zanemarejeno stoji pusto in prazno. Le tam pa tam požene kaka „cvetica samica“, še ta večidel ko v pozni jeseni brez žive barve, brez pravega veselja in nade dolgega življenja.

Bo-li kedó zahteval izgledov in dokazov? In na moraličnem polji! Tam smo še le naredili velikansk korak — nazaj! Ubogo ljudstvo se bega in moti, da se ne vé kam nasloniti, koga okleniti.

Jemlje se mu zaupanje in vsaka trdna podlaga. Brezsrčno hujskanje in ščuvanje, zlobno natolcevanje in obrekovanje, poulično zmerjanje in grdenje, nagnjusna prostitucija osebnih slabostij po novinah — ali je to ostalo brez upljiva na ljudstvo? O, vsako seme najde svoje zemljišče, in hudo hitreje ko dobro. Pohujšljiv izgled od zgoraj je ljudstvu uže nakazil srcé in

je bilo le edino — kedo bi dejal — napčno človekoljubje, ker se ne more premagati, da bi starega tajnika odstranil, ki uže nad 20 let tam službuje.

Naše šolske reči so nekoliko na boljsem, od kar imamo dobro moč gospico Goljevo; nadejamo se, da bo tudi za naprej enake pridno se za blagor naše mladine trudila, ter konečno stalno tu službovala. Vidi se mej otroci uže boljši red, lepši npravno obnašanje. G. učitelju pak svetujemo, naj se kolikor je moč še potruđi, da se cerkveno petje še lepši uravna, da se mladini priljubijo tudi naše krasne, nedolžne slov. pesmi, da se pri bodočih mladencih ne bodo slišale več one fakinske, trivijalne pesmi, koje prepevajo edino le moralno popačeni goriški postopači. Žalostno, ako se mej slov. fanti čujejo pesmi kot ono občé uže grajano la Comari, i dolgočasni — amor. Vsak eno malo naj si prizadene, mi zmagamo nasproti laškemu nasiljstvu. Slovenci ostanimo, slovensko mislimo, slovensko govorimo, slovensko prepevajmo i sami sebe spoštujmo. Vsi za vsacega, vsak za vse, složnost i edinstvo i gotovo bo šlo. Sicer pak priznati moramo mirnost, ki je vladala v zadnjem Soškem dopisu.

Ogled.

Avstrija. Na Dunaji in tudi po krovovinah imajo še vedno dovolj posla z glasovito pravdo žl. Ofenheim-a. Tudi zunaj Avstrije se ž njo pečajo. Državni pravdnik Lamežan skuša zatoženca v zadrego spraviti, Ofenheim je pa vselej pripravljen odgovor dati. Da je izvrstna glavica na zatoženi klopi, razvidi se iz njegovih odgovorov, skoraj da mu niti predsednik sodnije, niti državni pravdnik nista kos. Ta pravda zmiraj lepše na dan spravlja postopanje ustavevercev, toraj se ni čuditi, da tudi neavstrijski listi oposicionelne narode nagovarjajo, da je zdaj čas zadosti ugoden napasti centraliste, ki so že dogospodarili. To leto bo hudo, tudi na Ogrskem vse na to kaže, Koloman Tisza je rekel: proč z dualizmom! Če gre dualizem proč, kam pojdejo pa takrajlitavski ustavoverci in njihova ustava?

30. jan. bodo nove volitve na zgornjem Avstrijskem. Volilni zapisnik kaže, da

značaj oklecal. Če pojde tako naprej, mora v bogo ljudstvo, ki gmotno propada, še npravno propasti. Potem pa naj le pride kak slovensk Košinsko ter bolestno vskrikne: „finis Sloveniae!“ — Crno risam, kaj ne? Da, ali je pa po domovini jasno in solčno?

Kaj naj še pristavim? Ali hočem dolžiti tega in onega? Kaj bi to izdalo? Lahko bi sicer rekel: „Iliacos intra muros peccatur et extra!“ toda molčimo! Saj namen tem jeremijadam nij zdražba, je — sprava, navdihnil jih duh ljubezni, ne sovraštva duh.

Bratje ali nijso ti žalostni nasledki najglasnejši klic k edinstvu, k slogi in k spravi?

Z Janusom sem pričel, ž njim naj končati smem. Znano je, da je bilo svetišče tega paganskega boga o miru zaklenjeno, o vojski pa odprto. Na tej podlagi zakličem slovenskim strankam za novo leto: Zaprimo Janusov tempelj!

je 14 vžitnikov duhovskih posestnikov izpuščenih, akoravno je minister temu v drž. zboru ugovarjal. Pa pravite, da v Avstriji duhovni nimajo vsih tistih pravic, kakor drugi ljudje.

Na Kranjskem delajo nemškutarji in vlada se združenimi močmi, da zmagajo pri volitvah v kupčijsko zbornico. „Narod“ je bil zarad tega konfisciran, ker je nekatere nepostavnosti iz dežele objavil. V tej zadevi piše: „Včerajšni „Slovenski Narod“ je bil konfisciran. Zapečatila je policija uvodni članek, tri večje dopise (iz Št. Vida pri Zatičini, iz Škofje Loke in iz brdskega okraja) in osem manjših, v oddelku „domače stvari“ tiskanih dopisov (iz ljubljanske okolice, iz Tomišlja, Kamne gorice, Radovljice, Podbrezj, Kroke, Novega mesta, Mokronoga.) Članek in vsi naštetih dopisi govoré o volitvah v obrtniški odsek trgovinske zbornice, dopisi poročajo, kako se je o volitvah godilo. Iz te konfiskacije je vidno, da o teh volitvah ne smemo poročati in svoje sodbe o dejanjih izreči. Potem je „ustavoverni“ nemškutarski stranki krasno lahko agitirati in zmagati!

In kljub temu živimo v Avstriji, kjer se, kakor znano, ustavno življenje krasno razvija, kjer ima vsak državljan svobodo v pismu in besedi svoje mnenje izraziti — kakor naši dopisniki vidijo? Razume se, da se je slučajno uže en eksemplar pred konfiskacijo rešil in smo ga poslali slovenskemu državnemu poslancu, ki bode priliko imel, stvari, katere sedaj mej slovenski svet spraviti mi ne smemo, v državnem zboru proglasiti, kar bode, upamo tudi storil.

Ker imamo še §. 28. tiskovne postave, kateri določuje, da ne morejo nikogar na odgovor klicati, ki priobčuje poročila javnih razprav drž. in dež. zbora, bodo tako tudi naši bralci zvedeli, kaj smo v včerajšnjem listu pisali in poročali.

Na Ogrskem stojé si stranke oestro nasproti, v tem pa so edini vsi poslanci in ministri, da si ne vedo pomagati. Razpuščenje državnega ogrskega zbora bo toraj vsim naj bolj vstreglo, akoravno tudi potem ne bo boljši, ako se „sistem“ ne predrugači, ako Magyari ne postanejo pravi čini drugim narodnostim. — Ogrski listi so raznesli, da se v Srbiji pripravlja nekaka revolucija. Resnica je, da je prvi državni pravdnik konfisciral neko brošuro, polno socialističnih in komunističnih načel, s katerimi se pisatelj posebno do srbske mladine obrača in jo navdušuje, naj na to dela, da se odpravijo vsi prestoli in vpelje federalni komunizem.

Zunanje države. Na Španjskem je Don Karlos objavil oklic, v katerem obžaluje, da njegov sorodnik Alfons privoli, da ga revolucija kot sredstvo rabi. Sedanji mladi kralj Alfons se je neki zaročil z Marijo tretjo hčerjo vojvoda Montpensier-skega. Sprejem v Barceloni je bil sijajen in mesto Madrid pripravlja se na časten sprejem. Ko bi pa prej Don Karlos prišel? — Na Francoskem iščejo ministrov, pa nihče noče v sedanjih okoljščinah ministerskega stola zasesti, ker se dobro ve, da ta slava le kratek čas trpi.

Nedeljski pogovori.

(Spisuje Fr. Kuralt.)

(Dalje.)

Župan. Čemu je pa ta lepa snažna ograja?

Učitelj. To je majhen hlev za teleta. Tukaj noter zaprem tele, ko je še majhno, da lahko leži, stoji in če se mu ljubi, tudi malo poskoči, saj prostora ima dovolj. Velika napaka je pa pri vas, da teleta zapirate v kaki moker, temen ograjen kot v hlevu, ali pa pod kako ograjeno hlapčevsko posteljo. V taki shrambi tele ne more biti zdravo, in zatoraj imate toliko pokvek. Tudi se ta hlev postilja le z mehko steljo, da mlada žival lahko na nji počiva, ne pa z debelo razsekanim smrečjem, kakor je to pri Vas navada.

Jože. Prav lepo imate ta hlev vredjen. Povejte mi gospod učitelj, od kod ste dobili vi to lepo belo rumenkasto živino?

Učitelj. To je pleme Marija-dvorsko. Večkrat sem že bral o tem plemenu, da so krave zelo dobre mlekarice, in ko sem to posestvo priženil, precej sem počel misliti, kako bi mogel to pleme dobiti. Prodajala je pa takrat ravno naša kmetijska družba iz podpore slavnega kmetijskega ministerstva za znižano ceno telice tega plemena, kupil sem takrat tri telice, drugo leto pa zopet dve in enega bika ravno tega plemena. Paril sem potem te telice le z bikom jednakega plemena, teleta sem od leta do leta vedno odgojeval in dobro oskrboval, in tako sem prišel do teh 15 krav, katere imam zdaj v hlevu, katere so čiste krvi Marija-dvorskega plemena.

Župan. Meni se pa vender dozdeva, da se ne isplača vzdrževati bika za 15 krav, ki ne da družega dobička.

Učitelj. Vi imate prav, pa le, ako bi mi imeli v okolici kakega dobrega bika za pleme. Ali tega ravno nam pomanjkuje, in zatorej si moram sam bika vzdrževati, ako hočem imeti dobro in lepo živino. Živina se navadno vzdržuje zavoljo gnoja. Bik mi pa da ravno toliko gnoja, kakor ena krava, zatoraj odpadejo tukaj samo dohodki od mleka. Ako pa primerim, da jaz vsled dobrega bika dobim tudi lepe in dobre teleta, in iz teh dobre in lepe krave, od katerih polovico več mleka dobim, kakor pa vi od vaših, in jih tudi še enkrat dražej prodam, kakor pa vi vaše, gotovo mi bik pri kravah vse stroške povrne in se dobro izplača.

Župan. Jože, to je res! Tudi mi moramo skrbeti, da v sosesko dobimo kakega dobrega bika, in ker je skoraj 200 krav, treba nam bo saj 2 ali 3 bika.

Učitelj. Tukaj Vam bom še pokazal jarke, po katerih se gnojnica iz hleva v gnojišče odteka. Ti jarki so zelo koristni, živina ostane bolj snažna, klev bolj čist in zdrav, gnojnice pa ni nič izgubljene, ker vsa se steka v jamo, ki je narejena pri gnojišču in v kateri je postavljena gnojna sesalka, da se lahko z gnojnico poliva gnoj, ali pa da se gnojnica odpelje na senožeti ali pa kam drugam za gnojenje.

Ko jim je učitelj pokazal tudi še to sesalko, in kako da se s pomočjo teh sesalk z gnojnico lahko ob času ognja tudi streha poškropi, bila sta Jože in župan zelo zadovoljna, in počela sta hvaliti učitelja zavoljo njegovega umnega gospodarstva.

Učitelj. Veseli me, ne, ker me hvalite, ampak samo da sta se prepričala, da je res kmet veliko sam uzrok svojemu slabemu napredku.

Veselilo me bo, ako me večkrat obiščete, nekoliko več se bomo pogovorili o gospodarstvenih stvareh. Naj bolj pripraven čas zato je nedelja popoldne.

Župan in Jože. Lepa hvala Vam gospod učitelj. Če ne boste zamerili, prišla Vas bova v nedeljo po večernicah zopet obiskat, da nas boste nekoliko o pravem in umnem gospodarstvu naučili. Treba je res, da počnemo bolj umno gospodariti, vse bolj v prid obračati, ker drugač bodemo v napredku preveč zaostali.

Župan in Jože se gospodu učitelju priporočita ter odideta vesela domu, da sta toliko lepega in koristnega vidila, in veselita se že prihodne nedelje.

(Dalje.)

Kako se je neki Anglež spreobrnil.

Osemnajst let je od tega, da je neki Anglež, Friederik William Wingfield, naše prijazno mesto Gorico zapustil, in se nazaj podal na Angležko, v svojo domovino. Dober gospod je bil, dokaj pobožen, ki se ni sramoval, kakor veči del naših na pol izobraženih gospodov in gospodičev, k vsaki procesiji priti, in tako tudi njegova gospa; pri tem je bil pa tudi učena glava, ki ni samo dopisoval v razne angleške časnike, temveč tudi marsiktero delo na svetlo dal, med kterimi omenim posebno dve deli, kot tisti, ki ste meni v roke prišle, to je: Prayers for the dead, ali „molitve za rajnke,“ in pa: A tour in Dalmatia and Montenegro, ali „popotovanje po Dalmaciji in Crnigori.“ In ta mož, ki še vedno živi v dobrem spominu naših Goričanov, je bil do leta 1845 anglikanski fajmošter, ki je imel eno naj boljših far v Londonu, tako da mu je bilo mogoče poročiti se s hčerjo dokaj bogatega Londonskega bankirja, kteremu je ime, ako se še dobro spominjam, Nicols. In kako je spoznal zmoto, da je popustil mastno faro, in se v naročje sv. matere katoliške cerkve vrnil? „Pusejist sem bil — tako mi je on sam pravil leta 1855 o veliki noči —, in zdaj na veliko noč je ravno deset let, da sem postal katoličan. Bil sem fajmošter v Londonu. Mi Anglikani ne verujemo v vice, kakor sploh vsi Protestantje; pa vendar molimo za rajnke. Meni se je to vselej zdelo nedosledno; mislil sem si vselej: Ako pride vsaki človek po svoji smrti ali v nebesa, ali v pekel, čemú molimo za mrtve? Ako so v nebesih, ni jim treba naših molitev; ako so v peklu, tedaj jim ne morejo naše molitve nič pomagati. Pa kaj sem hotel? Prisiljen sem bil učiti po našem katekizmu, da ni vic; pa moliti za rajnke pri pogrebih, sicer bi bil ob službo. Cutil sem potrebo posebne knjižice za molitve po mrtvih; ko preišlujem, kako bi tako knjižico spisal, mi pride po naključbi v roke brevír katoliških duhovnikov. Officium defunctorum v njem mi je tako dopadel, da sem se koj lotil ga predstavljati, in tako sem leta 1845 svoj „prayers for the dead“ v natis dal. Ali to me je tudi popolnoma prepričalo, da je anglikanska cerkev v zmoti, in da je resnica samo pri katoličanih. Nisem več maral za časno zgubo, govoril sem z Wisemanom, pa z Newmanom, in o veliki noči 1845 sem bil sprejet med katoliške kristjane. Vice, in molitve po rajncih so me spreobrnilo!“ — Tako on. Iz tega vidimo očitno zopet potrjene besede Kristusove: Spiritus ubi vult, spirat (Joan. III, 8.). Duh božji pihlja, kjer, in kakor hoče! — Od kar je ta blagi gospod

Gorico zapustil, in nikakor pozabil na svoje tukajšne prijatelje in znanke; skorej vsako leto je po več pisem nam pošiljal. V zadnjem leta 1872 je tožil, da je slab, da ne more več se pečati s študijami; in ker nismo potem nobenega pisma več od njega prejeli, utegne biti uže mrtev, ker mora gotovo čez sedemdeset let star biti. Naj bo uže kar koli, kdor ga je koli bliže poznal, mora spoznati in reči, kar je Jezus od Natanaela rekel: „Glej! to je pravi Izraelec, v katerem ni zvijače.“ (Joan. I, 47.)

Št. K.

Domače stvari.

(V Gorici 12. jan.) Res, prijetno se zdi človeku, ko dobi v ostri zimi lepo dišečo vijolico, ko serka iz nje puhtečo vonjavo! A prijetnejše mu je, ko posije v njegovo srcé, ki je skoro uže obupalo nad veljavo človeštva, svitli žarek dobrodejne nade; to je napolni zopet z močjo. In ono, ki si je prej želelo proč iz domačije, Bog ve kam po širnem svetu, da bi dobilo hladila za pekočo bolelost ono si zopet uravna svoj kot, ter pravi, še hočem vztrajno čakovati. In svitli žarek se vsplameni, in v srcu vre in se kuha božje zdravilo za bolno človeštvo. Mir in edinost pa skupno delovanje usmiljenega Samaritana izvirajoče iz svete ljubezni, — po tem hrepeni svetovni bolnik!

Stal sem v soboto in nedeljo zvečer v gledišči pred deskami, na katerih se navadno gobov značaj denašnjih časov z nekim slepim ponosom razkazuje, kar je za-me vzrok, da se mi one deske studé pa gnjusé. Pa oni dan me je siloma nekaj tiralo tje: mislil sem si, saj velja za dobrodelni namen in stopil tako v Talijin hram.

Bilo je občinstva vse polno, v soboto okolo 800 oseb, v nedeljo pa nad 900.; tako, da so bili nekateri prisiljeni oditi, ker niso dobili prostora; dohodkov se računi nad 1500 gl., znamenje, da znajo Goričani dejanski kazati ljubezen do revnih bratov — mešanov. Občinstvo je bilo popolno zadovoljno, navdušeno, kar nij čudo, kajti poedine točke programa so se izvrstno predstavljale. Da ne omenjam krasnega petja, pri katerem so sodelovala goriška pevska društva, opomnim le, da je bilo občinstvo kar iznenadeno, ko je videlo krasne podobe, v katerih je bila oživotvorjena krasna balada Uhland-ova. Če uže mrtva črka človeka navdušuje, če mu izvabi iz očesa solzo vsled pesnikove nesreče, ter mu srce se studom in zaničevanjem napolni — do oholega kralja, kaj še le krasni tableaux, kjer srce občuti, kjer gleda okó? Občinstvo je moralo navdušenje dejanski pokazati; privabilo je odborovega predsednika na oder. Tudi Slovenci so pokazali, da si upajo stopiti na javni oder. Citalnični pevski zbor je pel Vogl-nov zbor „cigani“. Občinstvu se vé, da je bilo ta kaj novega v goriškem gledišči slišati prepevati slovensko pesem. V nedeljo 17. januarja bode zopet taka dobrodelna predstava in sicer za revne študente gimnazijske. Nadejati se je, da bode gledišče zopet polno.

(Duhovske spremembe.) G. Jož. Hočevnar, kaplan v Kamnjah, gre začasno v pokoj; na njegovo mesto pride g. Hilarij Zorn, kaplan v Križu. — G. Janez Likar 2. duh. pomočnik v Bovcu gre v pokoj; na njegovo mesto pride novomašnik g. Martin Leskovec. — Č. g. Ant. Gregorčič, prefekt v semenišči, je bil 10. t. m. za mašnika

posvečen. — Umrla sta: č. g. Jan. Kovačič, 1. duh. pomočnik v Bovcu in v. č. g. France Pečenko, fajmošter v Renčah. Fara Renče je razpisana do 10. februarja, in č. g. Ant. Batagelj, tamošnji kaplan, je začasni administrator fare.

(Za spominek dr. Hrasta) darujejo gg. Alojzi Fabjani, žup. v Biljani 3 gl. — Ant. Jug, kapl. v Pervacini 2 gl. — G. Ant. Sfligoj 10 gl.

(Č. g. Anton Gregorčič) bo imel novo mašo 17. jan. na Libušnji.

(Izpitu za stolico zgodovine v tukajšnjem semenišči) podvrgla sta se včeraj vis. čč. gospoda dr. Jožef Gabrijevčič in dr. Janez Flap. Cestitamo obema, prav posebno nas pa veseli, da se je dr. G. potezal za to častno mesto, ker s tem je vstregel večini duhovščine naše nadškofije. — C. o. Albin Bregar je delal izpit iz eksegeze star. test. in hebr. jezika.

(V Vedrijanu) je hudobna roka tatinska vlomila v vikarjatno cerkev in iz tabernakeljna ukradla sreberni ciborij in hostije raztresla, enako je ropar storil s posodico sé sv. oljem, kterege je razlil, posodo pa spravil. Ker ni mogel nagloma vrat odpreti, prevrtal je deske na več krajih, z dletom si je pomagal in tako v svetišče prilomastil.

(Pritožba do ministerstva.) Ker je g. dr. Bleiweis došlo iz Gorenjskega, Dolenjskega in Natranjskega mnogo poročil, kako strašansko nepostavno se dela po deželi pri volitvah za kupčijsko in obrtnijsko zbornico, in mnogo protestov zoper tako postopanje, je včeraj (13. t. m.) odposlal sledeči telegram:

Njegovi ekscelenciji, gospodu ministru za trgovstvo, dr. Banhansu na Dunaji! Narod v vsih okrajinah naše dežele je zavoljo zaničevanja §. 10. volilnega reda za trgovsko in obrtnijsko zbornico in zavoljo groznega in kaznovanja vrednega postopanja vradnih služabnikov, večega dela okrajnik glavarstev, pri raznašanji volilnih listov za sedanje volitve, ki se pojutranjem končajo, tako razburjen, da je nujno potrebno ostro preiskovati njihovo postopanje in odložiti veljavo votitev do onega časa, ko bode preiskava dognana. Naj blagovoli Vaša ekscelencija to na resnične dogodbe oprto naznanilo na korist cesarske vlade in javne morale v vednost vzeti in potrebno učiniti.

Deželni odbornik dr. Bleiweis.

Razne vesti.

— Iz Renč. Pogreb v. č. g. župnika je bil jako lep. Vse renško občinstvo se ga je vdeležilo, navzočnih je bilo 16 duhovnikov. Mej njimi smo videli seosebno mons. g. Budala i nadškof. kancelarja Kofola. Ravno tako tudi g. župnik iz Križa i tamošnji o. Gvardijan. Sprevod so vodili v. č. šentpeterski g. dekan. Pričakovali smo par besed na grobu, a bili so tako ginjeni, da niso mogli še besede spregovoriti. Želeli bi pa, da se občinstvo pri tacihih priložnostih lepši vredi, ne da gre kupoma kakor čreda ovac. Pogreb bi bil veličasten, le da bi bil red. Sicer pak se je šolska mladina prav lepo obnašala — čast tamošnjemu g. učitelju.

— Zopet nov dekan. „Slov. Narod“ bo v

kratkem vse naše vikarje povzdignil v čast dekanov. V 9. št. zopet pravi, da se mu iz Bat „piše“, da so ponočni pobalini itd. . . dekanu . . . Vsa notica je slabo sporočena (?), če je, če pa ni, je pa bolj pametno, vir uvesti. Narod hitro promovira.

Poslano.

Dobro znano zadnji čas v Trstu z velikim sploskom sprejeto pevsko družbo MITTEREGGER je pridobil gospod Rosenberger za ene dni v Gorico, in jutri v saboto 16. t. m. bodo peli prvokrat v gostilnici „Europa“. Nihče, ki je prijatelj lepega petja, naj ne zamudi omenjeno družbo poslušati iti.

SPRIČEVALO

Znanstvenomnenje

gledé lekarničarja gospoda

VILJELM-OVEGA

protiartritičnega, protirevmatičnega

ČAJA

za čiščenje krvi.

Kdor ima zapopadek od nezmernege sleparstva, ki se z universalnimi sredstvi v novejšem času šopiri, lahko si bo razlagal nezapuost zdravnikov proti takim sredstvom, ter gotovo ne bo smatral to kot pedantično zoprnost zoper novosti, ako zdravnik smehljuje se obrne od lakih skrivnostnih pomočkov. Vendar pa tudi to pravilo ni brez izjeme. In ta izjema nahaja svoje opravičenje in pripoznanje v tistih slučajih, kjer po dejanjih konstatirana skušnja in na njo opirajoče se ljudsko občno pripoznanje zdravniškemu preiskovanju že pot kaže in je tudi že sodbo izreklo, kar velja ravno o Viljelm-ovem čaju za čiščenje krvi. Splošna sodba je namreč naj bolj zanesljivo poročstvo za vrednost kake reči in se je naj lepše oponesla pri Viljelm-ovem čaju za čiščenje krvi pri raznoterih revmatičnih bolečinah, pri protinu, podagri, ker ta čaj tudi pri naj bolj zastarelih in ukoreuinenih revmatičnih boleznih in gihtičnih napadih vzroči, da koža zopet delati in popolnoma izhlapljati zamore. Posebno pri vsih revmatičnih in protinskih boleznih trupla, ktere spremlja mrzlica in vnetje v členih, otekline itd., pri podagri, bolečinah v križu, v bedrih, kadar po udih trga, pri negibčnosti udov, pri krču v mečah še celo pri zastaranem telesnem zaprtji in hemoroidalnih boleznih se je imenovani čaj vselej kot najboljši pripomoček skazal.

Ta čaj se zamore toraj proti imenovanim boleznim naj gorkejšje priporočati.

V BEROLINU meseca januarja 1874.

D. Jan. Muller

(L. S.) medicinalni svetovalec.

Svari se pred ponarejanjem in sleparstvom!

Pri kupovanji naj p. n. občinstvo natanko pazi na mojo postavno zavarovalno marko in firmo, kar je na vsakem zavitku na zunanji strani razvidno, da se s ponarejanjem ne daja zaslepiti.

Pravi Viljelm-ov protiartritičen, protirevmatičen čaj za čiščenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne tovarne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen-u pri Dunaju, ali v mojih po časopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek v 8 oddelkov razdeljen, po zdravniškem naukazu pripravljen, z navodom, kako se rabi v raznih jeziki, velja 1 gl., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večo priložnost pravi Viljelm-ov protiartritični in protirevmatični čaj za čiščenje krvi kupovati, naznani se, da se dobiva v Gorici v lekarnici A. Franzoni-ta, v Trstu pri Serravallo-u.